

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЖУРНАЛІСТСЬКА ЕТИКА

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	61Журналістика
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	2.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.філол.н. Кравченко Олена Леонідівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри української філології та журналістики

посада

krav 18@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-036-39-32

телефон

Telegram за
номером телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Метою лекційних занять є ознайомлення студентів із основними етичними нормами роботи працівника засобів масової інформації; формування в них уявлення про основні засади роботи з інтелектуальною власністю; розвиток умінь та навичок роботи з інформацією, яка є потенційно небезпечною в аспекті порушення етичних норм та принципів; виховання поваги до прав та обов'язків громадян України та інших держав світу.

Метою самостійної роботи є вивчення основних етичних засад роботи журналіста як складової циклу соціально-гуманітарних дисциплін, що має сприяти формуванню уявлення про журналістську професію як про соціально відповідальний вид діяльності, що має на меті формування якісно нового сучасного українського суспільства.

Результати навчання:

Знати:смысл свободи та соціальної відповідальності журналістики загалом та журналіста зокрема; зміст духовно-моральних орієнтирів та регуляторів журналістської діяльності; основні українські та міжнародні кодифікаційні документи у галузі масмедійної етики; загальноприйняті у суспільстві моральні та правові норми; параметри поваги до кожної особистості та толерантності до кожної культури та нації.

Уміти:осмислювати проблемні питання професійної етики, аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики, критично осягати власну творчість з позицій духовно-моральної культури, дотримуватися професійних етичних вимог (принципів, норм), прав та обов'язків журналіста, журналістського етикету, врегульовувати моральні проблеми в професійній діяльності на всіх етапах, своїми матеріалами підвищувати моральну культуру аудиторії ЗМІ; уміти виявляти порушення етичних вимог у ЗМІ; урахувати науково обґрунтовані підходи дотримання етичних вимог у журналістській практиці, власних і чужих матеріалах; уміти робити правильний моральний вибір у проблемній ситуації; дотримуватися журналістського етикету офіційного й неформального спілкування у професійній діяльності.

Передумови до початку вивчення:

Курси правознавства, етики

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення зазначеного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

ЗК01. Розуміння смислу свободи та соціальної відповідальності журналістики та журналіста зокрема;

ЗК02. Осягнення змісту духовно-моральних орієнтирів та регуляторів журналістської діяльності;

ЗК03. Знання основних українських та міжнародних кодифікаційних документів у галузі мас-медійної етики;

СК01. Здатність до соціальної взаємодії на підставах загальноприйнятих у суспільстві моральних та правових норм;

СК02. Здатність забезпечувати суспільство якісною щодо змісту, форми та впливу масмедійною продукцією;

СК03.Здатність підвищувати духовний, моральний, культурний, освітній потенціал аудиторії ЗМІ;

СК04. Здатність аналізувати, оцінювати, редагувати, готувати до друку авторські матеріали;

СК05. Здатність осмислювати проблемні питання професійної етики, аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики, критично осягати власну творчість з позицій духовно-моральної культури

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Журналістська етика як специфічна галузь професійної етики	2/0	Мета, завдання, предмет, структура курсу.Поняття: Етика. Етикет. Релігійна етика. Основні етичні категорії. Суспільні завдання журналіста. Соціальна відповідальність журналіста. Плагіат. Маніпулювання інформацією. Фабрикування інформації. Мовленнєва культура	Участь в обговоренні Презентація
2.	Мораль та етика	2/0	Поняття моралі, виникнення моралі як суспільного явища. Етика як наука про мораль. Зародження етичних концепцій в Давньому Китаї, Єгипті, Греції та Римі.	Участь в обговоренні Презентація
3.	Етичні засади та етичні цінності в роботі журналіста	2/0	Етика і право. Етична позиція та моральність у роботі журналіста. Види етичних цінностей. Моральний вибір журналіста. Службові обов'язки та заборони журналіста.	Участь в обговоренні Перегляд відео за темою
4.	Складники професійної етики.	2/2	Громадянськість, сумлінність, правдивість, об'єктивність, принциповість. Типові порушення етичних засад роботи журналіста	Участь в обговоренні Презентація
5.	Журналіст і суспільство	2/2	Соціальна відповідальність журналіста. Культурні традиції в журналістській творчості. Етичні вимоги до журналістських повідомлень. Етична проблема псевдоніма. Суспільна мораль та масмедіа. Журналіст і безпека держави. Свобода слова в Україні.	Участь в обговоренні Аналіз ситуацій (порушень журналістської етики)
6.	Журналіст і приватне життя людини	2/2	Втручання в приватне життя. Право особи на приватне життя. Інформація про особу. Поняття публічної персони. Висвітлення приватного життя публічних осіб. Поняття полеміки та критики в ЗМІ, їх види.Некоректна критика особи та способи спростування. Інформація про злочини та нещасні випадки. Захист від слововживання свободою слова	Участь в обговоренні Аналіз ситуацій (порушень журналістської етики)
7.	Журналіст і виборчий процес	2/2	Поняття «вільні вибори». Права та обов'язки журналіста під час виборчих перегонів. Вимоги до висвітлення виборів у пресі. Використання думок та ідей громадян під час висвітлення виборів. Співпраця під час висвітлення виборів. Медійні аспекти виборчого законодавства.	Участь в обговоренні Презентація

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
8.	Журналістика в екстремальних ситуаціях	0/2	Висвітлення катастроф і стихійних лих. Висвітлення актів громадської непокори. Висвітлення етнічних конфліктів. Висвітлення терористичних актів. Висвітлення воєнних дій. Висвітлення питань ВІЛ / СНІД в Україні.	Участь в обговоренні Аналіз ситуацій (порушень журналістської етики)
9.	Висвітлення в засобах масової інформації проблеми торгівлі людьми.	0/2	Торгівля людьми. Географія та масштаби торгівлі людьми. Завдання та роль ЗМІ в процесі протидії торгівлі людьми. Соціальна та юридична відповідальність при висвітленні проблеми торгівлі людьми. Цільова аудиторія матеріалів про торгівлю людьми. Достовірність та актуальність інформації. Робота із джерелами інформації, експертами. Інтерв'ю з потерпілими.	Участь в обговоренні Аналіз ситуацій (порушень журналістської етики)
10.	Інформація в системі морально-етичних норм роботи журналіста	0/2	Журналіст і джерела інформації. Загальні принципи роботи з джерелами інформації. Етичні вимоги в процесі роботи з фактами і джерелами інформації. Переваги дотримання етичних норм поведінки. Вимоги до інформації. Вимоги при роботі з інформацією. Перевірка даних і виправлення помилок. Відповідність інформації дійсності. Робота з чутками. Відокремлення фактів від коментарів. Методи прихованого збирання інформації. Метод "маски". Фабрикування інформації. Плагіат. Маніпулювання інформацією	Участь в обговоренні Презентація

Рекомендована література

Базова

1. Ануфриева Н.М., Зелинская Т.Н., Зелинская Н.Е. Социальная психология. К., 2000.
2. Ворошилов В.В. Журналистика: Учебник. Спб., 1999.
3. Григораш Д.С. Журналистика у термінах і виразах. Львів, 1974.
4. Здоровега В.Й. Вступ до журналістики. Львів, 1998.
5. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика. К., 2006.
6. Корню Д. Етика засобів масової інформації. К., 2004.
7. Кузнцова О.Д. Основи масової комунікації. Львів, 1997.
8. Лизанчук В.В., Кузнцова О.Д. Методи збирання й фіксації. Львів, 1996.
9. Малахов В.А. Етика. К., 2001.
10. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л.В.Губерський, В.Ф. Іванов, В. А. Вергун. К., 1997.
11. Мелешенко О.К. Сенсація в газеті. *Журналістика. Преса, телебачення, радіо.* К., 1993. – Вин. 25. С. 144-145.
12. Міжнародна журналістика 2002 / За ред.В.В.Різуна. К., 2002.
13. Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф. Основи масово-інформаційної діяльності. Київ, 1999.
14. Основи творческой деятельности журналиста. Спб., 2000.

15. Почепцов Г. Теорія комунікації. К., 1996.
16. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики. М., 1998.
17. Розкошний А.П. Демократія в журналістській творчості. К., 2005.
18. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / За ред. А.З. Москаленка. К., 1997.

Допоміжна¹

1. Приступенко Т. О. Конституційні права та правові гарантії забезпечення свободи слова в Україні. *Українське журналістикознавство*. Вип. 5.
2. [Електронний документ. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1607>].
3. Ширченко Я. І. Стан розвитку професійної етики вітчизняного телебачення і радіомовлення. *Наукові записки Інституту журналістики*. Т. 13.
4. [Електронний документ. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1207>].
5. Сердюк В. Є. Точка відліку - людина. Деяко про етику в сучасній журналістиці. *Українське журналістикознавство*. Вип. 2.
6. [Електронний документ. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1097>].
7. Шнеллінгер Л. Вільні та чесні вибори : Посібник для журналістів з покращення висвітлення виборів в умовах розвитку демократії. Україна, 2002.
8. Туллер Д. Освещение вопросов ВИЧ / СПИД в Украине. Украина, 2002.
9. Декларація принципів поведінки журналістів, прийнята на II всесвітньому Конгресі Міжнародної федерації журналістів (Бордо, 25-28 квітня 1954 р.), зі змінами, внесеними XVIII всесвітнім Конгресом МФЖ (Хельсінгбор, 2-6 червня 1986 р.).
10. Міжнародні принципи професійної етики в журналістиці, прийняті на IV Консультативній зустрічі міжнародних і регіональних професійних журналістських організацій під егідою ЮНЕСКО (Париж-Прага, 1983 р.).
11. Кодекс професійної етики українського журналіста, прийнятий на X з'їзді Національної спілки журналістів України (квітень 2002 року).
12. Етичний кодекс українського журналіста, ухвалений на з'їзді журналістів-підписантів кодексу (24 квітня 2004 р.).
13. Зasadничі принципи функціонування Ради німецької преси. Публіцистичні принципи (Кодекс преси). 6. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі (витяги).
14. Редакційний статут Національної телекомпанії України (витяги).

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Підготовка проєкту етичного кодексу для працівників сучасного періодичного видання (газети, журналу, електронного видання)	20
Конспектування додаткової літератури	20
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

¹Нумерацію літератури продовжити

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Під час виконання практичних завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання студентів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
<i>Завдання і заняття:</i>	Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	На заняття студенти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись. Під час занять студенти: не залишають аудиторію без дозволу викладача; коректно поведуться між собою; вільно висловлюють свої погляди; не заважають викладачеві проводити заняття. Під час контролю знань студенти: не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи); не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії; мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.